

КЖ 336

К 13.

ҚАЗАҚСТАН
тәуелсіздігіне

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

**Н. Н. Кадерова,
А. А. Макенова,
Ж. М. Әбуова**

**ИНВЕСТИЦИЯЛАРДЫ
ҚАРЖЫЛАНДЫРУ ЖӘНЕ НЕСИЕЛЕУ**

Алматы, 2011

ӘОЖ 336

КБЖ 65.261

К 13

Пікір жазғандар:

экономика ғылымының докторы, профессор **Г. Ж. Нұрмұханова;**

экономика ғылымының докторы, профессор **Ү. Ж. Шалболова;**

экономика ғылымының докторы, доцент **П. Б. Исахова.**

Н. Н. Кадерова Н. Н.

К 13 Инвестицияларды қаржыландыру және несиелеу: –

Н. Н. Кадерова, А. А. Макенова, Ж. М. Әбуова: оқулық. –

Алматы: ТОО «Print-S», 2011. – 570 б.

ISBN 978-601-289-050-1

ӘОЖ 336

КБЖ 65.261

ISBN 978-601-289-050-1

© Н. Н. Кадерова және т.б., 2011

© ҚР Жоғары оқу орындарының
қауымдастығы, 2011

МАЗМҰНЫ

КІРІСПЕ	9
1-тарау. ИНВЕСТИЦИЯ ЖӘНЕ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІҢ ҚАЗАҚСТАННЫҢ НАРЫҚТЫҚ ҚАТЫНАСТАР ЖҮЙЕСІНДЕ ДАМУЫ	11
1.1. Инвестиция және инвестициялық қызмет түсінігі.....	11
1.2. Инвестициялық қызметтің объектілері, субъектілері және сферасы.....	13
1.3. Инвестициялардың жіктелуі.....	15
1.4. Инвестициялық ахуал (климат) және оған әсер етуші факторлар.....	21
1.5. Шетел инвестициясы: Қазақстан экономикасына ену динамикасы.....	29
2-тарау. МЕМЛЕКЕТТІҢ ҚҰРЫЛЫМДЫҚ-ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ САЯСАТЫ	32
2.1. Мемлекеттің инвестициялық саясаты, оның мақсаттары мен даму үрдістері.....	32
2.2. 2010-2014 жылдарға Қазақстан Республикасының мемлекеттік жеделдетілген индустриалды-инновациялық даму бағдарламасының жүзеге асырылу нәтижелері және оның қаржылық қамтамасыз етілуі, негізгі бағыттары.....	42
2.3. Қазақстан Республикасының аумағында инвесторлардың құқықтарының қорғалуына кепілдік беру.....	47
2.4. Инвестицияларға мемлекеттік материалдық қолдау көрсету: ұсынудың шарттары мен тәртібі, мақсаттары, түрлері.....	49
2.5. Саладағы және аймақтағы инвестициялық саясат.....	54
2.6. Кәсіпорындардың инвестициялық саясатын қалыптастыру қағидалары.....	62
3-тарау. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖОБАЛАРДЫ ҚАРЖЫЛАНДЫРУ МЕН НЕСИЕЛЕНДІРУДІ ЖҮЗЕГЕ АСЫРАТЫН ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ИНСТИТУТТАР	69
3.1. «Самұқ-Қазына» қоры – Қазақстан экономикасының стратегиялық маңызды салаларындағы инвестициялық жобаларды жүзеге асыратын басты оператор.....	69
3.2. Мемлекеттік даму институттары.....	76

3.2.1. Қазақстанның даму банкі – Қазақстан Республикасындағы басты ұлттық даму институты.....	76
3.2.2. «Қазақстанның инвестициялық қоры» АҚ – капиталында мемлекет қатысы жүз пайыз тікелей инвестициялардың бірден-бір қоры.....	80
3.2.3. «Қазына Капитал Менеджмент» АҚ – Қазақстандағы тікелей инвестициялау нарығының қаржылық мультипликаторы.....	83
3.2.4. Ұлттық инновациялық қор – венчурлы инновациялық жобаларды қаржыландырудың негізгі институты.....	86
3.2.5. «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ – Қазақстан Республикасындағы шағын және орта кәсіпкерлікті қолдау қоры.....	91
3.2.6. «ҚазЭкспортГарант» экспортты-несиелік сақтандыру корпорациясы» АҚ.....	98
3.3. Пайлық инвестициялық қорлар: Қазақстан Республикасындағы даму перспективалары.....	103
3.3.1. Пайлық инвестициялық қорлардың тарихы.....	103
3.3.2. Пайлық инвестициялық қорлардың сипаты.....	106
3.3.3. Қазақстандағы пайлық инвестициялық қорлар: қазіргі жағдайы және даму болашағы.....	114
3.4. Банктердің инновациялық қызметі, оны ұйымдастыру.....	117
3.5. Халықаралық несие капиталының импорты.....	122
3.5.1. Халықаралық инвестициялық институттардың құрылу тарихы және рөлі.....	122
3.5.2. Халықаралық валюталық қор.....	125
3.5.3. Әлемдік банк.....	131
3.5.4. Еуропаның қайта құру және даму банкі.....	141
3.5.5. Азия даму банкі.....	145
3.5.6. Ислам даму банкі.....	149

4-тарау. ИНВЕСТИЦИЯЛАРДЫ ҚАРЖЫЛАНДЫРУ МЕН НЕСИЕЛЕ КӨЗДЕРІ. ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ НЕСИЕ

ЖӘНЕ ЖОБАЛЫҚ ҚАРЖЫЛАНДЫРУ	154
4.1 Қаржыландыру көздері: құрамы және құрылымы.....	154
4.2 Инвестицияларды қаржыландырудың әдістері мен тәртібі....	160
4.3 Ұзақ мерзімді несие негізгі капиталды инвестициялаудың қаржыландыру көзі ретінде.....	163
4.4 Жобалық қаржыландыру. ҚР-дағы даму перспективалары....	166
4.5 Исламдық қаржыландыру.....	174
4.6 Негізгі құралдарды жөндеуді қаржыландыру.....	188

5-тарау. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ БАНКТІК НЕСИЕЛЕУ - ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖОБАЛАРДЫ ҚАРЖЫЛАНДЫРУ ӘДІСІ РЕТІНДЕ.....	190
5.1. Қаржыландыру туралы шешім қабылдау және несиелеу үдерісі.....	190
5.2. Қарыз алушының қаржылық жағдайын және несиені өтеу қабілеттілігін анықтау.....	191
5.3. Кәсіпорындарды несиелеудің механизмдері және әдістері...199	
5.4. Факторингтік операциялар: мәні және Қазақстан Республикасындағы даму болашағы.....	207
5.5. Форфейтинг – инвестициялық жобаларды қаржыландырудың орта мерзімдік үлгісі.....	222
6-тарау. ЛИЗИНГ - ИНВЕСТИЦИЯЛАРДЫ ОРТА МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫЛАНДЫРУ ӘДІСІ РЕТІНДЕ.....	232
6.1. Әлемдегі және Қазақстандағы лизингтің қалыптасуы мен тарихы.....	232
6.2. Лизинг ұғымы, лизингтік қатынастардың механизмі, субъектілері мен объектілері.....	234
6.3. Лизингтің нысаны және түрлері.....	238
6.4. Лизингтік келісім шарт. Лизингтің артықшылықтары мен кемшіліктері.....	244
6.5. Лизингтік төлемдерді есептеу әдістері.....	247
6.6. Лизингтік компаниялардың түрлері.....	252
6.7. Қазақстандағы лизинг нарығының даму жағдайы және перспективалары.....	255
7-тарау. ИПОТЕКАЛЫҚ НЕСИЕЛЕУ - ИНВЕСТИЦИЯНЫ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫЛАНДЫРУ ӘДІСІ РЕТІНДЕ.....	259
7.1. Ипотекалық несиелеудің даму тарихы.....	259
7.2. Ипотекалық несиелеудің классикалық үлгісі.....	260
7.3. Қазақстан Республикасының ипотекалық несиелеу жүйесі.....	266
7.4. Қазақстандық ипотекалық компанияның құрылуы мен дамуы.....	277
7.5. Ипотекалық несиелендіру жүйесінің қызмет ету механизмі.....	281
7.6. Қазақстан Республикасының ипотекалық нарығының қазіргі жағдайы және даму перспективалары.....	286

8-тарау. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖОБАЛАР: ТҮСІНІГІ ЖӘНЕ ІСКЕ АСЫРУ КЕЗЕҢДЕРІ.....	297
8.1. Инвестициялық жоба түсінігі.....	297
8.2. Инвестициялық жобаның өмірлік циклі.....	299
8.3 Инвестициялық жобалардың жіктелуі.....	306
9-тарау. ЖОБАЛЫҚ ТАЛДАУ, ОНЫҢ ҚҰРЫЛЫМЫ.....	312
9.1. Жобалық талдаудың түсінігі, оның аспектілері.....	312
9.2. Инвестициялық жобалардың (ИЖ) тиімділігін бағалаудың негізгі қағидалары.....	315
9.3. Капиталдың баламалы құны.....	317
9.4. Уақыт аралығындағы ақшаның құны (инвестициялық талдаудағы айқындық).....	321
9.5. Ақша ағындарын құру кезінде «Жобамен» және «Жобасыз» жағдайларды салыстыру.....	328
10-тарау. ЖОБАЛЫҚ ТАЛДАУ ТҮРЛЕРІ ҚАРЖЫЛЫҚ ТАЛДАУ.....	333
10.1. Жобалық талдау әдістемесіндегі көп аспектілі тәсіл. Техникалық талдау.....	333
10.2. Институционалдық талдау.....	338
10.3. Өлеуметтік талдау.....	342
10.4. Экологиялық талдау.....	346
10.5. Коммерциялық талдау.....	349
10.6. Қаржылық талдау.....	355
10.7. Экономикалық талдау.....	362
11-тарау. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖОБАНЫ БИЗНЕСЖОСПАРЛАУ ЖӘНЕ ОНЫ БАСҚАРУ.....	366
11.1. Инвестициялық жобаның бизнес-жоспарын жобалау және құру тәртібі.....	366
11.2. Инвестицияларды экономикалық бағалаудың бағдарламалық қамтамасыз етілуіне қойылатын негізгі талаптар.....	370
11.3. Инвестициялық жобаның мәні, функциялары және оны басқару үдерісі.....	373
11.4. Қаржылық менеджмент тұрғысынан инвестицияларды басқарудың мәні және міндеттері.....	386
11.5. Нақты инвестицияларды басқару: қаржылық басқарудың нысандары мен ерекшеліктері.....	389
11.6. Кәсіпорынның нақты инвестициялары бағдарламасын қалыптастыру.....	396

12-тарау. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖОБАЛАРДЫҢ ТИІМДІЛІГІ ЖӘНЕ ЖҮЗЕГЕ АСУЫН БАҒАЛАУ ӘДІСТЕРІ.....	404
12.1. Инвестициялық жобалардың тиімділігін бағалаудың жалпы кестесі (схема).....	404
12.2. Инвестициялық жобалардағы ақша ағындары. Инвестициялық жобаларды қаржыландыру кестесі, қаржылық жүзеге асуы.....	409
12.3. Инвестициялық жобаларды бағалаудың негізгі сипаттары.....	412
12.4. Әрекет уақыты әртүрлі инвестициялық жобаларды бағалау.....	429
12.5. Жобаны тоқтатудан қаржылық нәтиже.....	434
12.6. Инвестициялық жобаның тиімділігін жалпы бағалау.....	435
12.7. Жобаға қатысу тиімділігін бағалау.....	439
13-тарау. ТҰРАҚСЫЗДЫҚ ЖӘНЕ ТӘУЕКЕЛДІК ЖАҒДАЙЫНДА ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖОБАНЫ БАҒАЛАУ.....	447
13.1. Тәуекелді талдаудың мақсаттары мен негізгі кезеңдері.....	447
13.2. Тұрақсыздық пен тәуекелді сапалық бағалау.....	453
13.3. Тұрақсыздық пен тәуекелді сандық бағалау.....	455
13.4. Сезімталдықты бағалау.....	459
13.5. Инвестициялық тәуекелді басқару әдістері.....	471
14-тарау. ҚАРЫЗДЫ ӨТЕУДІҢ НЕГІЗГІ КЕСТЕЛЕРІ. ҚАРЖЫЛАНДЫРУДЫҢ ЕРЕКШЕ ЖАҒДАЙЛАРЫ.....	485
14.1. Қарызды өтеудің негізгі кестелері: түсінігі және жіктелуі.....	485
14.2. Аннуитеттер немесе қаржылық рента түсінігі.....	487
14.3. Қарызды бір реттік төлеммен өтеу.....	489
14.4. Қарызды бірдей сомалармен өтеу.....	491
14.5. Қарызды бірдей және өзгермелі шұғыл төлемдермен өтеу. Міндетті өтеусіз қарыз.....	492
14.6. Кәсіпорын тарапынан несие ұсыну және қарызды өтеуді талдау.....	494
14.7. Банк тарапынан несие ұсыну және қарызды өтеуді талдау. Қаржыландырудың ерекше жағдайлары.....	500
14.8. Пайыздарды капитализациялау және капитализациямаусыз негізгі қарызды өтеу уақытын шегерту.....	502
14.9. Төлемдер шыңы мәселесі. Негізгі қарыз бен пайыздарды бірдей сомалармен төлеу.....	509
14.10. Қарыздық қаржыларды тарту нәтижелеріне қаржылық тетіктің әсері.....	515

14.11. Несиелер көлемі, қаржыландыру кестелері және қарызды өтеуді таңдаудың инвестициялық жобаның тиімділігі мен қаржылық жүзеге асуына әсері.....	521
---	-----

15-тарау. ҚАРЖЫЛЫҚ ИНВЕСТИЦИЯЛАР. ҚАРЖЫЛЫҚ ИНВЕСТИЦИЯЛАРДЫҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ СИПАТТАРЫ

МЕН ТИІМДІЛІГІН БАҒАЛАУ	528
15.1. Қаржылық инвестициялардың түрлері.....	528
15.2. Акциялар, облигациялар, туынды қаржы құралдары нарығындағы операциялар.....	529
15.3. Инвестициялаудың жекелеген қаржы құралдарының құны бағалау.....	537
15.4. Қаржылық инвестициялардың портфельдерін құру.....	552